



# EKOSOC-LV projekta 5.2.3. darba nākošā posma darbības virzienu skatījums

**Baiba Rivža, Maiga Krūzmētra,  
Elita Jermolajeva, Voldemārs Bariss**  
2014. gada 9. decembris

## Cēlonis

### projekta 5.2.3. “ Latvijas lauku un reģionālās attīstības procesi un iespējas zināšanu ekonomikas kontekstā “ izstrādei

ESPON pētījums “Making Europe Open and Policentric. Vision and Scenarios for the European Territory towards 2050”.

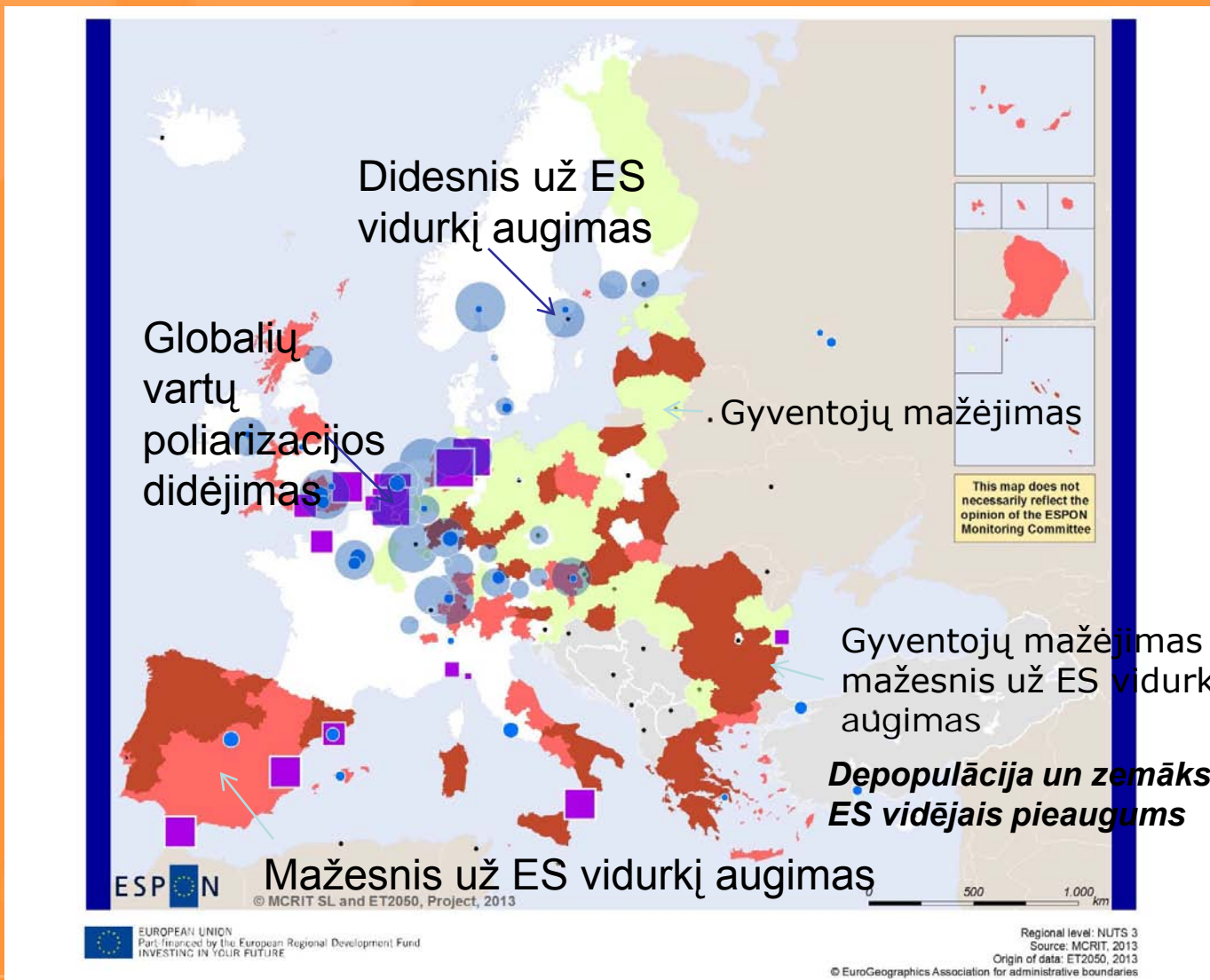
Why does Europe need a territorial vision now?

- 1. A Territorial Vision for Europe is necessary to improve the living and working conditions of all citizens.*
- 2. Europe’s paramount policy aims are promoting smart, sustainable and inclusive growth: the success of such policy aims requires a more explicit common territorial dimension.*
- 3. Europe needs more place-based policy intervention.*
- 4. The territorial dimension of European sector policies has not yet been sufficiently recognised.*
- 5. At national and regional level, polycentricity is the most common vision incorporated in territorial development plans.*
- 6. A long-term vision for the European territory is a necessary reference for European policies and investments.*

**Prognozēs uz 2030. un 2050. gadu Latvija tiek raksturota kā telpa, kuru sagaida telpas depopulācija un zemāks nekā ES vidējais attīstības līmeņa pieaugums**

# Reģionu apdzīvotības vērtējums uz 2030. gadu ESPON pētījuma skatījumā

(www.et2050.eu)



# Reģionu iekšējā nevienlīdzība

Statistiskais reģions	Novadu skaits	No tiem ar pozitīvu vērtējumu	No tiem ar mainīgu vērtējumu	No tiem ar negatīvu vērtējumu
Pierīgas reģions	28	24 – 85,7%	1 – 3,6%	3 – 10,7%
Vidzemes reģions	25	4 – 16,0%	6 – 24,0%	15 – 60,0%
Kurzemes reģions	18	1- 5,6%	7 – 38,9%	10- 55,5%
Zemgales reģions	20	4 – 20,0%	6 – 30,0%	10 – 50,0%
Latgales reģions	19	-	-	19 – 100,0%

Latgales novadu vērtējums 2009. g. no -0,299 līdz -1,903  
2011. g. no -0,576 līdz -1,789  
2013. g. no -0,625 līdz -1,53

# Reģionu iekšējā nevienlīdzība

**Iedzīvotāju skaita** izmaiņas Latvijas telpā 1989. – 2013. g. iezīmējas ar atšķirīgām tendencēm;

1. teritorijas kur pieaug – Pierīga, lielo pilsētu apkārtnē;

2. teritorijas kur samazinās

- nedaudz samazinās – līdz desmit procentiem;
- vidējs samazināšanās temps – 10-20 procentu apjomā;
- katastrofāls samazināšanās temps – pat vairāk par 25 procentiem

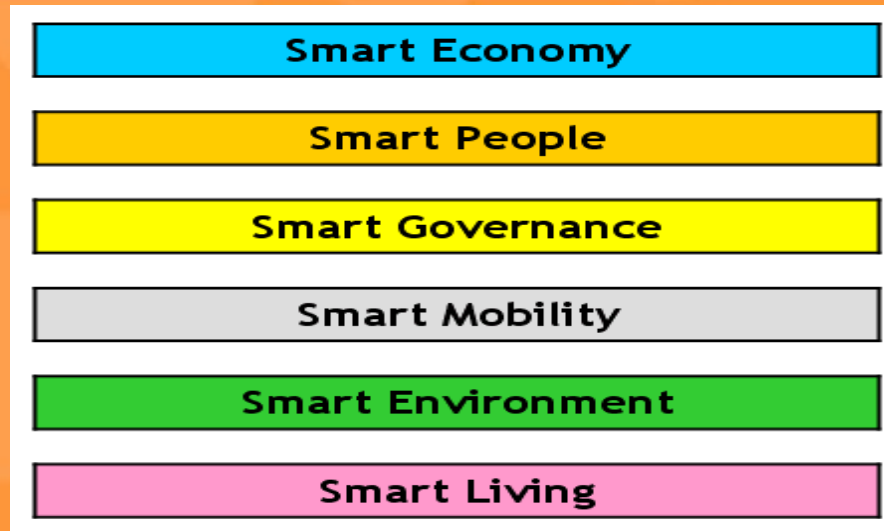
Cilvēki grib dzīvot telpā, kura ir sabiedrībai/cilvēkiem draudzīga – ir darbs, labi sadzīves apstākļi, ir aktīva kultūras dzīve un skaista/sakopta daba.

Šādas telpas šodienas apstākļos sauc par

**viedām telpām, viedām teritorijām**

(smart territories, smart cities, smart regions, smart space)

# Smart territory



1. Smart economy – inovatīva, radoša, konkurētspējīga ...
2. Smart people – izglītoti, informēti, aktīvi, darboties griboši, komunikabli...
3. Smart governance – pašvaldību darbības kvalitāte, iedzīvotāju līdzdarbošanās...
4. Smart mobility – ICT, līdzsvarota transporta sistēma...
5. Smart environment – zaļa telpa, labs gaiss, dabas aizsardzība...
6. Smart living – dzīves kvalitātes objektīvie un subjektīvie rādītāji...

# Attīstības līmeņa – tempa matrica



# Resursu veiktspējas aktivizēšana

<b>Teritorijas rīcībā esošie objektīvie resursi</b>	<b>Teritorijā esošie subjektīvie resursi</b>	<b>Teritorijas subjektīvo resursu aktivizēšanas metodes un darbība</b>	<b>Subjektu aktivizētas darbības rezultātā objektīvo resursu izaugsme</b>
<b>Ekonomiskie, Finansiālie, tehniskie, tehnoloģiskie utt</b>	<b>Iedzīvotāju kopums, cilvēkkapitāls (izglītība, veselība, organizētība, darboties griba u.t.t.)</b>	<b>Institūcijas un darbības cilvēkkapitāla lietā likšanā (pašvaldības, NVO u.c. organizātoriski darbojošās struktūras)</b>	<b>Teritorijas rīcībā esošo objektīvo un subjektīvo resursu palielināšanās, izaugsme</b>



## Bāzes teritoriju izvēle padziļinātai izpētei

Lietderīgi padziļinātai analīzei izvēlēties atsevišķas teritoriālas vienības.

Pēc kāda principa šīs teritorijas izdalīsim?

Viens no variantiem ir pēc

**teritorijas attīstības indeksa TAI**

Situācija pa reģioniem 2009. – 2013. gadu laikā sekojošās tabulās

# Vidzemes reģions – Vidzemes augstskola

## Vidzemes statistiskais reģions – TAI

<b>Augstākie</b>	<b>2009</b>		<b>2011</b>		<b>2013</b>	
1.	Cēsu	0,309	Priekuļu	0,345	Cēsu	0,536
2.	Smiltenes	0,263	Cēsu	0,343	Smiltenes	0,098
3.	Burtnieku	0,169	Kocēnu	0,216	Kocēnu	0,089
<b>Zemākie</b>						
1.	Mazsalacas	-0,754	Valkas	-0,695	Cēsvaines	-0,757
2.	Strenču	-0,884	Strenču	-1,044	Valkas	-0,79
3.	Varakļānu	-1,317	Varakļānu	-1,141	Strenču	-0,949

# Kurzemes reģions – Ventspils Augstskola

## Kurzemes statistiskais reģions – TAI

Augstākie	2009	2011	2013
1.	Grobiņas 0,071	Ventspils 0,19	Mērsraga 0,543
2.	Nīcas 0,05	Rojas 0,135	Rojas 0,199
3.	Ventspils 0,027	Saldus 0,049	Nīcas 0,136
Zemākie			
1.	Priekules -0,914	Priekules -0,774	Rucavas -0,456
2.	Skrundas -1,035	Rucavas -0,957	Priekules -0,685
3.	Vaiņodes -1,262	Vaiņodes -1,53	Vaiņodes -1,007

## Zemgales reģions - LLU

### Zemgales statistiskais reģions - TAI

Augstākie	2009	2011	2013
1.	Aizkraukles 0,595	Aizkraukles 0,609	Ozolnieku 0,502
2.	Ozolnieku 0,513	Iecavas 0,349	Iecavas 0,226
3.	Iecavas 0,415	Ozolnieku 0,367	Aizkraukles 0,169
Zemākie			
1.	Krustpils -0,496	Auces -0,538	Krustpils -0,542
2.	Viesītes -0,669	Krustpils -0,753	Auces -0,764
3.	Auces -0,711	Viesītes -0,868	Neretas -0,804

## Latgales reģions - DU

### Latgales statistiskais reģions - TAI

Augstākie	2009	2011	2013
1.	Daugavpils -0, 299	Daugavpils -0,576	Līvānu -0,625
2.	Ilūkstes -0,508	Balvu -0,591	Preiļu -0,685
3.	Balvu -0,617	Līvānu -0,622	Balvu -0,821
Zemākie			
1.	Kārsavas -1,795	Viļānu -1,624	Krāslavas -1,424
2.	Viļānu -1,903	Baltinavas -1,765	Zilupes -1,487
3.	Baltinavas -2,252	Kārsavas -1,789	Viļānu -1,53

**Telpas izvērtēšanai un atšķirību konstatēšanai  
katra reģiona ietvaros izmantots vēl arī  
tāds rādītājs kā  
individuālo komersantu un komercsabiedrību  
skaits uz 1000 iedzīvotājiem attiecīgajā novadā.**

# Vidzemes reģions – Vidzemes augstskola

## Vidzemes statistiskais reģions – Individuālo komersantu un komercsabiedrību skaits uz 1000 iedzīvotājiem

Augstākie	2008	2010	2012
1.	Cēsu 37,7	Cēsu 37,7	Cēsu 40,8
2.	Kocēnu 20,7	Madonas 20,8 Priekuļu 20,8	Madonas 24,6 Smiltenes 24,6
3.	Madonas 20,2	Gulbenes 20,4	Priekuļu 23,8
Zemākie			
1.	Lubānas 11,0	Cesvaines 12,3	Apes 14,3
2.	Ērgļu 10,6	Apes 10,7	Rūjienas 13,5
3.	Strenču 9,3	Strenču 10,5	Strenču 13,0

# Kurzemes reģions – Ventspils Augstskola

## Kurzemes statistiskais reģions – Individuālo komersantu un komercsabiedrību skaits uz 1000 iedzīvotājiem

Augstākie	2008		2010		2012	
1.	Rojas	24,4	Rojas	27,7	Saldus	27,5
2.	Saldus	24,0	Saldus	23,9	Mērsraga	27,4
3.	Talsu	23,1	Mērsraga	23,5	Rojas	26,5
Zemākie						
1.	Durbes	9,4	Durbes	12,4	Dundagas	16,7
2.	Priekules	8,8	Vaiņodes	9,6	Vaiņodes	13,6
3.	Vaiņodes	4,7	Priekules	9,4	Priekules	12,4



# Zemgales reģions - LLU

## Zemgales statistiskais reģions - Individuālo komersantu un komercsabiedrību skaits uz 1000 iedzīvotājiem

Augstākie	2008	2010	2012
1.	Aizkraukles 25,7	Aizkraukles 27,9	Ozolnieku 31,6
2.	Ozolnieku 24,3	Ozolnieku 25,8	Aizkraukles 31,1
3.	Dobeles 18,8	Dobeles 18,3	Dobeles 21,4
Zemākie			
1.	Jēkabpils 8,3	Jēkabpils 9,4	Auces 11,0
2.	Neretas 7,6	Tērvetes 7,1	Tērvetes 10,4
3.	Tērvetes 6,7	Neretas 6,7	Neretas 10,3

# Latgales reģions - DU

## Latgales statistiskais reģions - Individuālo komersantu un komercsabiedrību skaits uz 1000 iedzīvotājiem

Augstākie	2008		2010		2012	
1.	Preiļu	16,9	Preiļu	17,0	Preiļu	20,1
2.	Līvānu	16,5	Līvānu	16,7	Līvānu	19,5
3.	Ludzas	15,1	Ludzas	15,4	Ludzas	18,3
Zemākie						
1.	Viļakas	6,0	Riebiņu	6,2	Riebiņu	8,2
2.	Ciblas	5,5	Aglonas	6,1	Viļakas	7,2
3.	Vārkavas	2,9	Vārkavas	3,0	Vārkavas	5,2

# Praktiski veicamie uzdevumi – monitorings

Pēc SMART teritorijas metodoloģijas  
Jānosaka novadu novērtēšanas rādītāji

1.

2.

3.

Kādi ir priekšlikumi?

**Paldies par uzmanību!**